

SISUKAS VERKOSTOYHTEISTYÖ

– prosessit ja vastualueet

Lukijalle

Sijoitettujen lasten elämään liittyy usein monia menetyksiä, muutoksia, vaihtuvia aikuisia ja kehityksen riskejä. Sijaisperheissä ja laitoksissa asuvat lapset eivät kuitenkaan ole mikään yhtenäinen ryhmä vaan jokaisen elämänpolut sekä vahvuudet ja tuen tarpeet ovat yksilöllisiä.

Sijoitetun lapsen oikeudet toteutuvat parhaiten, kun monialainen verkosto toimii samansuuntaisesti, yhteisymmärryksessä ja tieto kulkee eri tahojen välillä. Kun lapsi ohjautuu palvelujen piiriin, toimijoiden tulee heti työskentelyn alkuvaiheessa olla yhteydessä sijaishuollossa olevan lapsen sosiaalityöntekijään ja sopia yhteistyöstä.

Sijoitetun lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on keskeinen rooli verkostoyhteistyössä. Hän mahdollistaa sen, että lapsi saa tarvitsemansa tuen ja palvelut. Tähän sosiaalityöntekijä tarvitsee avukseen muita lapsen elämässä mukana olevia toimijoita. Verkoston tuki on tärkeää myös siksi, että lapsen oma sosiaalityöntekijä tulee sijoittavasta kunnasta, joka voi olla eri kuin lapsen asuinkunta.

On hyvä muistaa, että lapsen huoltajuus säilyy huostaanoton jälkeenkin lapsen vanhemmilla, mikäli he ovat olleet huoltajina ennen huostaanottoa. Sijaisvanhemmat tai lastensuojelulaitoksen ohjaajat vastaavat kuitenkin käytännön yhteistyöstä ja sijoitetun lapsen arjesta.

Lasta itseään on tärkeää kuulla häneen liittyvissä asioissa. Kun turvallinen aikuinen käy lapsilähtöisesti läpi meneillään olevia asioita lapsen kanssa, hän saa paitsi tietoa myös mahdollisuuden kertoa ajatuksistaan ja vaikuttaa elämäänsä.

Seuraavassa on kuvattu prosesseja ja vastuualueita käytännön verkostotyötä helpottamaan.

Lastensuojeluprosessin vaiheet

LASTENSUOJELU- PROSESSIN VAIHE	TOIMENPITEET	VASTUUHENKILÖ	LISÄTIETOJA
Ennen huostaanottoa ja huostaanottoa valmistellessa	Lapsen ollessa lastensuojelun avohuollon asiakkaana sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä koulun kanssa. Huostaanoton valmistelun yhteydessä avohuollon sosiaalityöntekijä pyytää koululta lausunnon lapsen koulunkäyntiin liittyen.	Avohuollon sosiaalityöntekijä	
Huostaanoton yhteydessä	Sijaishuoltoyksikkö etsii avohuollon sosiaalityöntekijältä saadun tiedon pohjalta lapselle hänen tarpeitaan vastaavan sijaishuolto paikan.	Avohuollon sosiaalityöntekijä ja Sijaishuoltoyksikön sosiaalityöntekijä yhteistyössä	Sijaishuoltopaikan etsimisen yhteydessä tulee selvittää lapsen tarpeet koulunkäyntiin liittyen.
Sijaishuoltoon siirtymisen jälkeen	Lapsen siirryttyä sijaishuoltoon lapsen tilanne ja kouluasiat kartoitetaan mm. asiakassuunnitelman yhteydessä. Koulun alkaessa tai vaihtuessa lisäksi pidetään erillinen palaveri (kts. seuraava sivu). Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on oltava käytettävissään kaikki lapsesta eri tahoilta kerätty tieto. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on vastata lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista, tähän tarvitaan yhteistyötä muiden kanssa.	Avohuollon sosiaalityöntekijä ja sijaishuollon sosiaalityöntekijä	Lapsi siirtyy sijaishuollon asiakkaaksi pian huostaanoton vahvistamisen jälkeen, jolloin vastuusosiaalityöntekijä vaihtuu avohuollosta sijaishuoltoon. Tahdonvastaisen huostaanoton kohdalla lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä on avohuollon sosiaalityöntekijä siihen asti, kunnes hallinto-oikeus vahvistaa huostaanoton.

VAIHE	TOIMENPITEET	VASTUUHENKILO	LISÄTIETOJA
Varhaiskasvatus ja neuvolan ikäkausitarkastukset	Neuvolan ikäkausitarkastuksista välitetään tiedot sosiaalityöntekijälle, erityisesti 5-vuotistarkastuksesta.* Varhaiskasvatuksessa tehdään varhaiskasvatussuunnitelmia. Sosiaalityöntekijään ollaan päivähoidosta tarvittaessa yhteyksissä, jos lapsi tarvitsee erityistä tukea, esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan hakeminen, hakeutuminen puheterapiaan tai toimintaterapiaan.	neuvolan terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä, varhaiskasvatus	* 5-vuotistarkastus on laajin kaikista tarkastuksista ja siinä ennakoidaan lapsen kouluvalmiuksia.
Esiopetus	Tammikuussa sosiaalityöntekijä on yhteydessä esiopetuksen henkilöstöön, kartoittaa lapsen tilannetta ja mahdollista tuen tarvetta koulunkäyntiin liittyen sekä tekee tarvittavat toimenpiteet. Jos lapsella on erityisiä tuen tarpeita koulunkäyntiin liittyen, sosiaalityöntekijä ottaa yhteyttä lapsen tulevaan kouluun ja ilmoittaa haluavansa tulla mukaan keväällä järjestettävään nivelvaiheen palaveriin.	sosiaalityöntekijä, esiopetuksen lastentarhanopettaja	Tarvittavat toimenpiteet voivat tarkoittaa esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan hakemista.
Koulunaloitus / koulunvaihdos	Elo-syyskuussa koulunaloituksen yhteydessä sosiaalityöntekijä sopii aloituspalaverin koululle lapsen verkoston kanssa. Koulun vaihtuessa kyseinen palaveri pidetään mahdollisimman pian. Koululle annetaan Pieni opas sijoitetun lapsen koulunkäynnin tueksi (Pensäpuu ry). <ul style="list-style-type: none"> • Kootaan yhteen lapsi ja lapsen elämässä mukana olevat aikuiset (koulu, huoltaja(t), sijaisvanhemmat, sosiaalityöntekijä). • Sovitaan kokonaisvaltaisesta lapsen hyvinvoinnin kartoituksesta (psykologin ja erityisopettajan kartoitus sekä terveystiedot). • Sovitaan vastuunjaosta ja seurannasta • Vaihdetaan yhteystiedot. 	sosiaalityöntekijä, koulu, oppilashuolto	(kts. SISUKAS-malli: www.sijoitettulapsikoulu.fi)
	Tuki ja seuranta koulussa: <ul style="list-style-type: none"> • Lapselle tehdään kartoitusten pohjalta oppimissuunnitelma ja häntä tuetaan kolmiportaisen tuen keinoin. • Oppimissuunnitelmassa hyödynnetään lapsen vahvuuksia. • Lapsen verkosto seuraa säännöllisesti lapsen oppimista ja koulunkäyntiä. • Sosiaalityöntekijä on mukana koulun arviointipalavereissa (1-2 krt/vuosi) tai erikseen järjestettävissä palavereissa. 	sosiaalityöntekijä, koulu, oppilashuolto	Lapsen tilanteen seuraamista ja tarvittavaa tukea jatketaan peruskoulun loppuun saakka.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

MISSÄ	MIKÄ /MITÄ?	VASTUUNHENKILÖ	LISÄTIETOJA
Perheneuvola	Koulusta tai sijaisperheestä ollaan yhteydessä sosiaalityöntekijään, joka ottaa yhteyttä perheneuvolaan. Näin varmistetaan, että sos.tt. on lapsen asioista vastaavana tietoinen siitä, mitä lapsen elämässä tapahtuu.	perheneuvola, sosiaalityöntekijä	Perheneuvola varmistaa, että lapsen sosiaalityöntekijä on tietoinen asiasta.
Lastenpsykiatria	Tarvitaan lääkärin lähete. Periaate on, että kaikki muut perustason palvelut on jo kokeiltu ennen lähetystä lastenpsykiatrilta. Lastenpsykiatrilta ollaan yhteydessä koko verkostoon ja aloitetaan lapsen tilanteen kartoitus. Lapsen verkosto kutsutaan koolle. Keskiössä on lapsen varhaislapsuus. Mahdollisen diagnoosin pohjalta tehdään hoitosuunnitelma.	lastenpsykiatria, sosiaalityöntekijä	Vaikka lastenpsykiatrian poliklinikalle vaaditaan lääkärin lähete, on koulun tai sijaisperheen oltava ensin yhteydessä sosiaalityöntekijään lapsen tilanteesta.
Muu erikoissairaanhoito	Tarvitaan lääkärin lähete. Periaate on, että kaikki muut perustason palvelut on jo kokeiltu ennen lähetystä	erikoissairaanhoito, sosiaalityöntekijä	Esim. lastenneurologia

Lue lisää:

- www.sijoitettulapsikoulussa.fi
- **Pieni opas sijoitetun lapsen koulunkäynnin tueksi (Pesäpuu ry)**
- **SISUKAS-Käsikirja Työskentelymalli perhehoitoon sijoitetun lapsen koulunkäynnin tueksi (Pesäpuu ry)**

Malli verkostoyhteistyöhön

Tämä vihkonen on tarkoitettu tueksi huostaan otetun ja sijoitetun lapsen verkoston yhteistyöhön. Se on syntynyt osana Pesäpuu ry:n Sijoitettu lapsi koulussa (SISUKAS 2012–16) -kehittämishanketta. Vihkonen on saanut alkunsa hankkeen aikana esille tulleesta tarpeesta kirkastaa eri tahojen välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua sekä lapsen tärkeää roolia. Työstämiseen on osallistunut Jyväskylän kaupungin sijaishuollon sosiaalityöntekijöitä, sijaisvanhempia sekä koulun, oppilashuollon, perheneuvolan ja lastenpsykiatrian toimijoita.